सुपर्णौवृक्षात्पक्षिणाविवदेहात्पृथग्भूतौसदृशौ चिद्रूपत्वात् सखायौअवियोगादैकमत्याच्च यदृच्छयाअनिरुक्तयामायया वृश्यतइतिवृक्षोदेहः ऊर्ध्वमूलमवाक्शाखंवृक्षंयोवेदसंप्रतीतिश्रुतेः ऊर्ध्वमूलमधःशाखमश्वत्थंप्राहुरव्ययम् छंदांसियस्यपर्णानियस्तंवेदसवेदविदितिस्मृतेश्च तस्मिन्कृतंनीडंनीकेतनंहृदयरूपंयाभ्यांतौ तयोर्मध्येएकोजीवः पिप्पलान्नंपिप्पलोश्वत्थः तस्मिन्नदनीयंकर्मफलमित्यर्थः खादतिभक्षयति अन्यःईश्वरःनिरन्नः अभोक्ताऽपिनिजानंदतृप्तोबलेनज्ञानादिशक्त्याभूयान् अधिकः श्रुतिश्च द्वासुपर्णासयुजासखायासमानंवृक्षंपरिषस्वजाते तयोरन्यः पिप्पलंस्वाद्वत्त्यनश्नन्नन्योअभिचाकशीति ॥ ६ ॥ बलाधिक्यमेवाह आत्मानमिति अतोयोऽविद्ययायुक्युक्तः सतुनित्यबद्धः अनादिबन्धः यस्तुविद्याप्रधानः सतुनित्यमुक्तः मायायाअनावरकत्वात् आश्रयाव्यामोहकत्वाच्च ॥ ७ ॥ इदानींबद्धमुक्तजीवानामेवमिथोवैलक्षण्यमाह दे

सुपर्णावेतौसदृशौसखायौयदृच्छयैतौकृतनीडौचवृक्षे ॥ एकस्तयोःखादतिपिप्पलान्नमन्योऽनिरन्नोऽपि बलेनभूयान् ॥ ६॥ आत्मानमन्यंचसवेदविद्वानपिप्पलादोनतुपिप्पलादः॥ योऽविद्ययायुक्सतुनित्यबद्धो विद्यामयोयःसतुनित्यमुक्तः ॥ ७॥ देहस्थोऽपिनदेहस्थोविद्वान्स्वप्नाद्यथोत्थितः ॥ अदेहस्थोऽपिदेहस्थः कुमतिःस्वप्नदृग्यथा ॥ ८ ॥ इंद्रियैरिंद्रियार्थेषुगुणैरपिगुणेषुच ॥ गृह्यमाणेष्वहंकुर्यान्नविद्वान्यस्त्वविक्रियः ॥ ९ ॥ दैवाधीनेशरीरेऽस्मिन्गुणभाव्येनकर्मणा ॥ वर्तमानोबुधस्तत्रकर्ताऽस्मीतिनिबध्यते ॥ १० ॥ एवं विरक्तःशयनआसनाटनमज्जने ॥ दर्शनस्पर्शनघ्राणभोजनश्रवणादिषु ॥ ११ ॥

हस्थोऽपीतिदशभिः विद्वान्मुक्तःसंस्कारवशेनदेहस्थोऽपिदेहस्थोनभवति यथास्वप्नादुत्थितः स्मर्यमाणेस्वप्नदेहेस्थितोऽपितत्रस्थोनभवति तद्वत सुखदुःखाद्यभावात्तद्वत् तथाचवस्तुतः अदेहस्थोऽपिकुमतिः अविद्वान् देहस्थः तन्निमित्तसुखदुःखभाक् यथास्वप्नदेहगतइति ॥८॥ अत्रहेतुत्वेनवैलक्षण्यांतरमाहद्वाभ्यां इंद्रियैरिंद्रियार्थेषुगृह्यमाणेष्वपियस्तुविद्वान् सनाहंकुर्यात् अहंगृण्हामीतिमतिंनकुर्यादित्यर्थः कुतः गुणैर्गुणेषुगृह्यमाणेषु अतएव अविक्रियः रागादिशून्यः तदुक्तंगीतासु तत्त्ववित्तुमहाबाहोगुणकर्मविभागयोः गुणागुणेषुवर्तंतइतिमत्वानसज्जतइति ॥ ९ ॥ अबुधस्तुपूर्वकर्माधीनेऽस्मिंश्छरीरेवर्तमानः गुणैरिंद्रियैर्भाव्येनकर्मणातत्रदेहादौनिबध्यते कुतः कर्ताऽस्मीत्यहंकारेण तदुक्तंतत्रैव प्रकृतेःक्रियमाणानि गुणैःकर्माणिसर्वशः अहंकारविमूढात्माकर्ताऽहमितिमन्यतेइति एतैस्त्रिभिःश्लोकैःकथंवर्तेतेत्यस्यप्रश्नस्यसुखदुःखशून्योनिरभिमानश्चदेहेवर्ततइतिउत्तरमुक्तंभवति ॥ १० ॥ वैलक्षण्यांतरंवदन् किंभुंजीतेत्यादिप्रश्नोत्तरमाह एवमितित्रिभिः अन्यगतमेवकर्ममांबध्नातीत्येवंविरक्तोविद्वान् ॥ ११ ॥